

PÅLSTEKEN

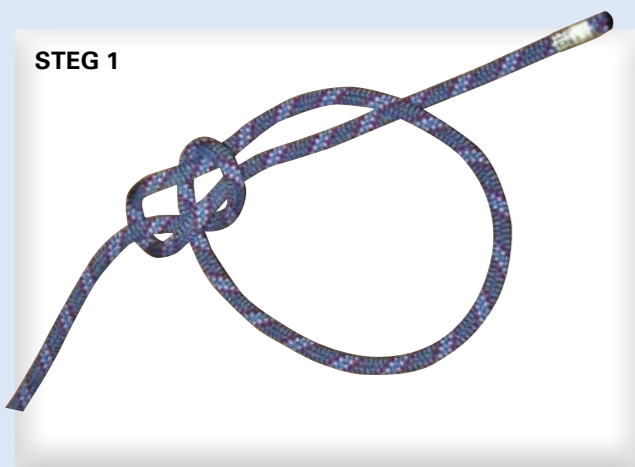
Den vanligaste knuten för inknytning i ett klätterrep i Sverige är utan tvekan Åttaknuten. Men bland sportklättrare eller i andra länder kan det mycket väl vara Pålsteken som föredras eller rent av rekommenderas framför vår Åttaknut. Efter att ha läst på lite och provat en variant på Pålsteken har jag större förståelse för dem som föredrar den före Åttaknuten. Här kommer en liten jämförelse – ur min synvinkel.

För att kunna göra en korrekt jämförelse mellan dessa två knutar måste vi börja med lite grunder om Åttaknuten. Det finns klättersportförfattare som hävdar att man måste göra en stoppknut efter Åttaknuten, t ex Nigel Shepherd. Det finns också de som hävdar att man inte skall dra åt knuten hårt när man knyter den eftersom åtdragningen vid ett fall skulle öka dynamiken vid uppfångningen. Jag har själv hört talas om personer som påstår att en korrekt Åttaknut skulle ha glidit upp helt vid ett fall, vilket ledde till omfattande skador på personen. Jag ställer mig mycket tveksam till att detta har hänt med en korrekt slagen Åttaknut (åtdragen och med minst 10 cm repände). Det finns så vitt jag vet inga tester på åttaknuten som visar att en rätt slagen och åtdragen Åttaknut kan glida upp. Möjligen kan repänden glida in någon centimeter i knuten vid mycket hård belastning. I The Mountaineering Handbook skriver Craig Connally "Om du har tillräckligt med repände för att knyta en stoppknut – så behövs det ingen stoppknut". Oroa dig inte för dynamiken vid ett fall. Den dynamik som behövs vid ett fall finns

i klätterrepet och behövs inte i knuten!

Inom klättring finns det flera varianter på Pålsteken. Den stora anledningen till detta är troligen att grundvarianten, utan stoppknut, kan glida upp av sig själv eller vid felaktig dragriktning. OBS att Pålsteken utan stoppknut eller annan låsning är mycket svag i tvärdrag och kan fås att glida med bara handkraft. Den får aldrig användas i rent grundutförande (bild steg 1)! Därför ser man alltid olika varianter på låsningar i klätterböcker. För att slippa skriva en mindre uppsats om de olika varianterna kommer jag bara att presentera den som jag anser vara den överlägset bästa – nämligen Yosemite Bowline (också känd som Bowline med Yosemite finish). Denna variant på Pålsteken använder sig inte av en låsknut utan repänden träs tillbaka genom knuten och integreras som en del av den färdiga knuten (se bild) – mycket lik en Åttaknut.

Vilken knut är då bäst: Åttaknuten eller Pålsteken (i Yosemite Bowline version)?

Craig Connally hävdar i sin bok att Pålsteken är:

- Starkast
- Enklast att slå och därmed lättast att inspektera av erfarna
- Snabbast att slå av erfarna
- Lättast att slå med en hand
- Kräver mindre mängd rep och är mindre klumpig när den är slagen
- Säker mot tvärbelastning
- Lättast att knyta upp, speciellt när den är blöt eller frusen

Efter bara några dagars användande av Pålsteken är min uppfattning följande:

Skillnaden i styrka mellan Åttaknut och Pålstek är så liten att den är ointressant i klättersammanhang. För att dra av ett rep i knuten krävs så stora belastningar att människokroppen har gått sönder långt innan repet brister. Egna tester visar dessutom att Pålsteken brutit något tidigare än Åttaknuten. Tvärt emot vad Craig Connally hävdar.

Skillnaden i enkelhet mellan knutarna är så liten att det nog är lika enkelt att slå dem och lika enkelt att göra fel. Angående inspektionen av knutar så är det viktigt att komma ihåg att bara de som har personlig erfarenhet och rutin på knuten kan inspektera den och upptäcka brister. Att be en Pålsteksanvändare att inspektera en Åttaknutsanvändare, eller tvärtom, är att uppmuntra till missar. Där ser jag ingen skillnad mellan knutarna. Risken är väl bara att du i Sverige kommer att hitta betydligt fler Åttaknutsanvändare. Snacket om att det är enklare att vid distraktion slå en halvfärdig Åttaknut än en Pålstek är jag tveksam till. Kan man glömma att göra färdigt en Åttaknut bara för att det dyker upp en snygg tjej eller kille så borde man kunna göra detsamma med en Pålstek. Kom ihåg att Pålsteken utan låsning är mycket svag (farlig) i vissa situationer! Klättring är en risksport. Det gäller att göra rätt hela tiden!

Om meningen med inknytning var att göra det så fort som möjligt hade jag använt en överhandsknut eller något ännu enklare! Det skiljer inte många sekunder mellan Åttaknut och Pålstek. Detta är bara ytterligare ett löjligt argument för eller emot något!

Varför ska jag slå en knut med en hand? Hur många Pålsteksanvändande klättrare brukar göra det? På Youtube kan man se flera duktiga amerikanska Scouter som tävlar i att slå Pålsteken snabbast med en hand – med argumentet att det kan vara bra att kunna om du hänger på ett stup med bara en hand att knyta in dig med när polarna slänger ner ett rep. Vad ska man säga...? De kanske skulle börja med klättring i stället!

JA, den kräver mindre mängd rep att slå – hela 10 cm!!! Hur viktigt är det? Ännu ett löjligt motiv! Prova själva: Hur mycket mer tid och rep åtgår för Åttaknuten jämfört med Pålsteken? Oroa er inte! Ni kommer att nå nästa standplats även om ni använder Åttaknuten! Och ni kommer inte att känna knuten uppe vid halsen – så mycket mer plats tar den inte!

Tvärdrag är här definierat som om du knöt in dig med t ex en Åttaknut i selen och sedan säkrade din kompis genom att koppla repbromsen till repet inknytningslopp istället för till selen. Huruvida Åttaknuten är sämre mot tvärbelastningar eller inte skulle jag vilja prova innan jag kommenterar alltför mycket. Efter egna tester vet jag dock att en mycket slarvigt och löst slagen Åttaknut "rullar" vid drygt 400 kg belastning. Om ändarna är 20 cm långa måste den "rulla" ytterligare en gång för att "rulla" av änden på repet (krävde totalt ca 800 kg). Jag har aldrig testat vad som krävs för en hårt åtdragen Åttaknut. Jag har heller aldrig hört talas om att någon med klättersle typ BD Alpine Bod eller motsvarande skulle ha upplevt något tillbud med att använda sig av inknytningsloppen vid en Åttaknut. Pålsteken utan låsning är mycket svag. I Yosemite version kan den mycket väl vara starkare – men är det skäl nog för att varna mot användande av tvärdrag i Åttaknuten? Inte i Olles värld – ännu!

Pålsteken är faktiskt betydligt enklare att knyta upp efter belastning på torrt, blött eller fruset rep! Detta är den enda riktigt intressanta fördelen med Pålsteken. För exempelvis en sportklättrare som faller många gånger under ett försök på en ny tur är detta tillräckligt för att vilja använda Pålsteken före Åttaknuten. Eller för isklättring när repen är både blöta och frusna. För att underlätta uppknytande av en hårt åtdragen Åttaknut kan man trä tillbaka repänden genom knuten så att den pekar inåt i knuten. OBS att den inte får träs tillbaka samma väg som när knuten slogs!

Olle says:

"Dra åt alla knutar hårt och lämna 10-15 cm repände".

"Det man tränar på blir man bra på!".

"Om du väljer att använda en knut som inte används av dina kamrater så får du nog se till att göra rätt med en gång och lita till dig själv!".

Tro inte på allt som står i klätterböckerna om knutar. Mycket av det är bara författarens egna personliga uppfattning. Klättring sker på egen risk! Prata med kompisar och prova själv (under säkra förhållanden).

Prova gärna Pålsteken i Yosemite versionen. Den kan öppna dina ögon och få dig att tänka om!

Knutar är användbara i många situationer, inte bara till inknytning i selen. Det är effektivt att ha tillgång till många möjligheter ute på berget

Detta är, enligt min mening, obligatoriskt kunnande för en klätterinstruktör!

Våga använda parkontroll! Vi anser oss alltför ofta vara så "rutinerade" och "erfarna" att vi inte behöver använda oss av nybörjarmetoder... Well – våga vara nybörjare livet ut (troligen längre än de som inte vågade...).

Torbjörn Ohlén

